

УДК 82-9:81'34:811.111(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-83-86

ВИКОРИСТАННЯ СКОРОМОВОК ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Герцовська Н.О., Мартин Н.В., Білак М.В.

THE USE OF TONGUE TWISTERS AS A COMPONENT OF THE FORMATION OF PHONETIC COMPETENCE ON DIFFERENT STAGES OF LEARNING ENGLISH

Hertsovska Natalia, Martyn Natalia, Bilak Marianna

У статті було доведено важливість вживання скоромовок у формуванні фонетичної компетенції у процесі вивчення англійської мови. Визначено особливості формування фонетичної компетенції на різних етапах вивчення англійської мови; проаналізовано функціональне призначення скоромовок. Запропоновано перелік скоромовок, необхідних для розвитку фонетичної компетенції студентів-філологів.

Ключові слова: *іншомовна компетенція, комунікативна компетенція, фонетична компетенція, скоромовка, аудитивні тексти, орфоепічна правильність.*

The importance of the use of tongue twisters in the formation of phonetic competence in the process of learning English has been proved in the article. The peculiarities of the formation of phonetic competence at different stages of studying English have been determined; the functional purpose of tongue twisters have been analyzed. The list of tongue twisters necessary for the development of phonetic competence of students-philologists has been offered. It has been established that the basics of the formation of phonetic competence of students are laid on the initial stage of education of the secondary school, with further improvement at the secondary and senior levels. It has been noted that technologies of processing of English tongue twisters create favorable conditions for the effective formation of phonetic competence of younger students, facilitating the acquisition of difficult foreign language sounds. The use of English tongue twisters gives the possibility to pupils and students not only to effectively learn phonetic samples after repeated processing, but also diversifies their learning activities in the English language, enriches linguistic worldview, develops sociocultural competence.

Key words: *foreign language competence, communicative competence, phonetic competence, tongue twisters, auditory texts, orthoepic correctness.*

Складовою іншомовної компетенції є комунікативна компетенція, яка насамперед передбачає формування фонетичної компетенції як необхідного її компонента.

Формування основ к фонетичної компетенції вимагає уваги до засвоєння вимовних характеристик говоріння та до розвитку здатності слухового сприймання іншомовного мовлення.

Уточнюючи базове поняття і поділяючи позицію експертів Ради Європи з мовної освіти, зазначимо, що термін «фонетична (фонологічна) компетенція» слід розуміти як фонетичні знання та навички перцепції та продукції: звукових одиниць (фонем); фонетичних ознак розпізнання фонем; фонетичного складу слів; фонетики речення, тобто просодії речення (наголосу і ритму фрази, інтонації); фонетичної редуції [1].

Отже, що коректне фонетичне оформлення мовлення дає змогу не лише передавати зміст, а й виражати власне ставлення до співрозмовника та предмета розмови, впливати на комунікантів і таким чином досягати мети висловлювання.

Метою дослідження є функції вживання скоромовок у формуванні фонетичної компетенції у процесі вивчення англійської мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити особливості формування фонетичної компетенції на різних етапах вивчення англійської мови;
- проаналізувати функціональне призначення скоромовок у процесі вивчення англійської мови;
- запропонувати перелік скоромовок для розвитку фонетичної компетенції студентів-філологів.

Визначено, що основи формування фонетичної компетенції учнів закладаються на початковому ступені навчання загальноосвітньої школи з подальшим удосконаленням на середньому та старшому ступенях.

Вікові та психологічні характеристики учнів початкових класів дозволяють використовувати короткі автентичні аудитивні тексти для опрацювання фонетичного матеріалу з метою формування слухо-вимовних та інтонаційних навичок на уроці англійської мови уже на початковому ступені навчання.

Варто зазначити, що, формування фонетичної компетенції має відбуватися у таких напрямках:

- формування орфоепічної правильності мовлення згідно норм англійської мови;
- формування акцентологічної правильності мовлення згідно норм англійської мови;
- формування вміння варіювати фонетичні засоби залежно від мети висловлювання, для впливу на емоції слухача;
- формування вмінь збереження виразності у різноманітних як за стилем, так і за призначенням мовленнєвих ситуаціях [3].

Одним з найбільш ефективних засобів формування й удосконалення фонетичної компетенції молодших школярів є скоромовки, оскільки вони дають змогу вчителю англійської мови компенсувати певною мірою відсутність природного мовного середовища.

Скоромовки закріпилися в англійській мові, як і в інших мовах світу, та передають поколінням, сприяючи формуванню у людини певних моральних якостей та надаючи мові яскравості та образності [4].

Використання скоромовок вчителем на уроці англійської мови дає можливість учням не тільки вдосконалити фонетичні навички, збільшити лексичний запас, але й ознайомитись з життєвим та соціально-історичним досвідом народу, мову якого вони вивчають.

Вживання скоромовок молодшими школярами, їх опрацювання на уроці надає певної емоційності та жвавості висловлюванням учнів. Для навчання правильної вимови та заучування напам'ять, скоромовки слід опрацювати під керівництвом вчителя чи за допомогою аудіо запису. Щоб досягти швидкого темпу промовляння скоромовки та безпомилкового їх відтворення, слід проводити опрацювання з використанням хорової та індивідуальної форми роботи з учнями.

Існують певні умови використання скоромовок на уроках англійської мови. Лексичний зміст скоромовок, загалом, дуже своєрідний. Ми можемо зустріти тут достатню кількість рідкісних слів та виразів. Коли учні декілька разів будуть повторювати одне й те саме речення, ці нові рідкісні слова добре їм запам'ятаються. Чим цікавішою буде скоромовка, тим більше нової лексики запам'ятають учні [5, с. 42].

Зазвичай учні позитивно сприймають такий вид роботи, де не потрібно думати над граматичними формами або виконувати письмові вправи. Тому скоромовки повинні бути направлені також на те, щоб учням було цікаво, щоб вони могли навіть позмагатися одне з одним, наприклад, на швидкість та правильність вимови поданої скоромовки.

При опрацюванні скоромовок слід дотримуватись певного порядку дій:

- сприйняття змісту скоромовок;
- презентація скоромовки та перевірка її розуміння;
- рецептивне опрацювання скоромовки;
- репродуктивне опрацювання скоромовки;

- продуктивне опрацювання скоромовки [2].

Отже, вчителю англійської мови насамперед слід дібрати такі скоромовки, які мали б фонетичну та комунікативну цінність.

Таким чином, на початковому ступені основна мета вправ – формування слуховимовних навичок учнів, тому питома вага усіх фонетичних вправ досить значна порівняно з іншими вправами.

На середньому та старшому ступенях ці вправи націлені на підтримку та вдосконалення навичок вимови, а також на запобігання помилкам. Відповідно ці вправи рекомендується виконувати при засвоєнні нового матеріалу перед виконанням вправ в усному мовленні та читанні вголос. Згідно із зазначеною метою на початку уроку необхідно проводити так звані "фонетичні зарядки", що включають новий навчальний матеріал.

Крім спеціальних вправ для формування та вдосконалення слуховимовних навичок учнів, широко використовується заучування напам'ять скоромовок, приказок, римівок, віршів, діалогів, уривків з прози, а також вголос уривків текстів з підручника. Всі ці види роботи спрямовані на навчання учнів правильної вимови.

Зазначимо, що робота зі згаданим матеріалом передбачає дві стадії її виконання:

1) спочатку текст розучується під керівництвом викладача або із аудіо запису;

2) після цього проводиться робота з розвитку швидкості приговорювання уривка тексту чи вірша, з тим щоб досягти і безпомилковості мовлення учнів, і швидкого темпу. Заучування напам'ять приводить до позитивних результатів тільки за умови безпомилкової і швидкої матеріалу, що заучується.

Для розвитку фонетичної компетентності студентів-філологів пропонуємо використання наступних скоромовок:

[æ] – *Pat's black cat is in Pat's black hat.*

A rat sat in a sack. Damn that rat!

It is so fat! Pussy- cat, catch the rat!

[i:] – *Denise sees the fleece,*

Denise sees the fleas.

At least Denise could sneeze,

And feed and freeze the fleas.

[ai] – *Mike, try to write a white kite.*

Mike likes to ride his bike.

[ou] - *Oh, no, don't go home alone,*

nobody knows

how lonely the road is.

[r] – *Robert Rolly rolled a round roll round.*

If Robert Rolly rolled a round roll round,

Where is the round roll,

Robert Rolly rolled around

[p] – *Peter Piper picked a peck of pickled peppers. Did Peter Piper pick a peck of pickled peppers? If Peter Piper picked a peck of pickled peppers, where's the peck of pickled peppers Peter Piper picked?*

[b] – *Betty Boughter had some butter, "But," she said, "this butter's bitter. If I bake this bitter butter, it would make my batter bitter. But a bit of better butter – that would make my batter better." So she bought a bit of butter, better than her bitter butter, and she baked it in her batter, and the batter was not bitter. So 'twas better Betty Boughter bought a bit of better butter.*

[θ] – *Thirty- three thieves thought*

that they thrilled the throne

throughout Thursday

[ɒl] – *The crow flew over the river with a lump of raw liver.*

Thank the other three brothers of their father's mother's brother's side.

This is a zither.

[ʃ] – Sheep shouldn't sleep in a shack,

Sheep should sleep in a shed

[t] – A twister of twists once twisted a twist.

and the twist that he twisted was a three twisted twist.

now in twisting this twist, if a twist should untwist,

would the twist that untwisted untwist the twists.

[d] – If one-doctor doctors another doctor, does the doctor

who doctors the doctor doctor the doctor

the way the doctor he is doctoring doctors? Or does he doctor

the doctor the way the doctor who doctors doctors?

[w] – While we were walking, we were watching window washers wash Washington's windows with warm washing water.

Отже, технології опрацювання англійських скоромовок створюють сприятливі умови для ефективного формування фонетичної компетенції молодших школярів, полегшуючи засвоєння важких іншомовних звуків. Використання англійських скоромовок дає можливість учням та студентам не тільки ефективно засвоювати фонетичні зразки після багаторазового їх опрацювання, але й урізноманітнює навчальну діяльність на уроці англійської мови, збагачує їх лінгвістичний світогляд, розвиває їхню соціокультурну компетенцію, збагачуючи їх історичним та соціальним досвідом народу, мову якого вони вивчають.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. редактор укр. видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Калініна Л.В. Your English-Speaking World: Sound Land / Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Л.І. Березенська. – К.: Контекст, 2003. – 148 с.
3. Клевченко Н. О. Навчайте дітей розмовляти англійською мовою / Н. О. Клевченко. – Х. : Основа, 2003. – 144 с.
4. Удод М. Практична фонетика : зб. жартівливих віршів / М. Удод. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2010. – 56 с.
5. Хомишак О. Б. Методика модернізації навчально-виховного процесу з англійської мови в початковій школі / О.Б.Хомишак. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2013. – 52 с.

References

1. Nikolaieva, S.Yu., ed. 2003. *Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia [General European recommendations on language education: syudying, teaching, evaluation]*. Kiev: Lenvit.
2. Kalinina, L.V., Samoiliukevych, I.V. and Berezenska, L.I. 2003. *Your English-Speaking World: Sound Land*. Kiev: Kontekst.
3. Klevchenko, N.O. 2003. *Navchaite ditei rozmovliaty anhliiskoiu movoiu [Teach your children to speak English]*. Kharkiv: Basis.
4. Udod, M. 2010. *Praktychna fonetyka : zb. zhartivlyvykh virshiv [Practical phonetics]*. Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka.
5. Khomyshak, O.B. 2013. *Metodyka modernizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu z anhliiskoi movy v pochatkovii shkoli [Methodology of modernization of educational process with English teaching at primary school]*. Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>